

تأثیر آیات قرآن کریم بر ابیات عطار نیشابوری

رضا دهمرده^۱، علی دهمرده^۲

۱- دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

۲- دانشجوی کارشناسی تکنولوژی و برق قدرت موسسه غیر انتفاعی هاتف زاهدان

چکیده

فهم اشارات و تلمیحات بخصوص اصطلاحات علمی، عقلی و عرفانی منجر به دریافت ظرایف دقایق متون ادبی و در نتیجه التذاذ ادبی می شود. بخصوص در آثار عطار که یکی از شاعران طراز اول و بلند آوازه ی زبان فارسی و آگاه از علوم و فنون مختلف ادبی، حکمت، کلام، نجوم است و همچنین احاطه او بر علوم دینی به ویژه تفسیر و روایت احادیث وقفه و اطلاع او از مبادی طب و ... سبب شده که آثارش مخصوصاً دیوان سرشار از تلمیحات و اشارات متنوع باشد. محمدرضا شفیعی کدکنی می نویسد: «در میان بزرگان شعر عرفانی فارسی، زندگی هیچ شاعری به اندازه زندگی عطار در ابر ابهام نهفته نمانده است. اطلاعات ما در باب مولانا صد برابر چیزی است که در باب عطار میدانیم. حتی آگاهی ما درباره سنایی، که یک قرن قبل از عطار میزیسته، بسی بیشتر از آن چیزی است که در باب عطار می دانیم. نه سال تولد او به درستی روشن است و نه حتی سال وفات او. این قدر می دانیم که او در نیمه دوم قرن ششم و ربع اول قرن هفتم می زیسته، اهل نیشابور بوده است و چند کتاب منظوم و یک کتاب به نثر از وی باقی است. نه استادان او، نه معاصرانش و سلسله ی مشایخ او در تصوف، هیچ کدام به قطع روشن نیست. از سفرهای احتمالی او هیچ آگاهی نداریم و از زندگی شخصی و فردی و زن و فرزند و پدر و مادر و خویشان او هم اطلاع قطعی وجود ندارد. در این باب هرچه گفته شده است غالباً احتمالات و افسانه ها بوده است و شاید همین پوشیده ماندن در ابر ابهام خود یکی از دلایل تبلور شخصیت او باشد که مثل دیگر قدیسان عالم در فاصله ی حقیقت و رؤیا و افسانه و واقعیت در نوسان باشد.» در این مقاله به اشاره ها و تلمیحات آیات قرآن کریم در دیوان عطار نیشابوری پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: اشارات، تلمیحات، آیات، قرآن کریم، عطار